

OBSAH

PŘEDMLUVA K ČESKÉMU VYDÁNÍ	5
STUDENTŮM	7
OBECNÉ ZÁKLADY PEDAGOGIKY	11
Kapitola I PŘEDMĚT A METODY PEDAGOGIKY	13
1. Pedagogika — věda o výchově člověka	13
2. Hlavní etapy vývoje výchovy a pedagogiky. Třídní povaha výchovy	14
3. Vznik sovětské pedagogiky	17
4. Sovětská pedagogika — nová etapa rozvoje pedagogiky jako vědy	19
5. Předmět sovětské pedagogiky. Základní pedagogické pojmy	21
6. Odvětví pedagogiky	23
7. Metody pedagogického výzkumu	23
Kapitola II ROZVOJ OSOBNOSTI A VÝCHOVA	29
1. Základní pojmy	29
2. Marxisticko-leninské učení o vývoji osobnosti a jeho význam pro pedagogiku	30
3. Sovětská pedagogika o zvláštích vývoje dítěte	33
4. Úloha výchovy v rozvoji osobnosti	36
5. Výchova a věkové zvláštnosti dětí	39
6. Metody výzkumu žáků	43
Kapitola III CÍL A ÚKOLY KOMUNISTICKÉ VÝCHOVY	47
1. Pojem výchovného cíle. Význam cíle ve výchovné činnosti	49
2. Požadavky společnosti a výchovný cíl	48
3. Všestranný rozvoj osobnosti jako cíl komunistické výchovy	49
4. Cíl výchovy jako pedagogická kategorie	52
5. Všestranný rozvoj osobnosti a úkoly počáteční školy	54
Kapitola IV SYSTÉM LIDOVÉHO VZDĚLÁNÍ V SSSR	60
1. Pojem systému lidové výchovy	60
2. Některé rysy vzdělávací soustavy v předrevolučním Rusku. Revoluční přestavba školy	62
3. Zásady výstavby systému lidového vzdělání v SSSR	65
4. Soustava lidového vzdělání v SSSR, cesty jejího zdokonalování	69
5. Místo počáteční školy v soustavě lidového vzdělání	74
6. Nová škola v socialistických zemích	74

TEORIE VYUČOVÁNÍ A VZDĚLÁVÁNÍ (DIDAKTIKA)	77
Kapitola V DIDAKTIKA A JEJÍ PŘEDMĚT, PODSTATA VYUČOVACÍHO PROCESU	79
1. Pojem vyučování a didaktiky	79
2. Marxisticko-leninská teorie poznání jako metodologický základ sovětské didaktiky	81
3. Charakteristika procesu osvojování vědomostí žáků	82
4. Vytváření návyků a dovedností u žáků	87
5. Vnitřní rozpory jako zdroj vyučovacího procesu	88
6. Souvislost výuky s duševním vývojem dětí	90
Kapitola VI VYUČOVÁNÍ ZÁSADY	92
1. Pojem vyučovacích zásad	92
2. Zásada vědeckosti a přístupnosti vyučování	94
3. Zásada soustavnosti výuky a sepětí teorie s praxí	97
4. Zásada uvědomělosti a aktivity žáků při výuce za vedoucí úlohy učitele	99
5. Zásada názornosti	100
6. Zásada trvalosti osvojování vědomostí a sepětí výuky s všestranným rozvojem žáků	102
Kapitola VII OBSAH VZDĚLÁNÍ	104
1. Pojem obsahu vzdělání, učební plán, učební osnovy, učebnice	104
2. Kritéria pro výběr obsahu vzdělání	107
3. Učební plán a osnovy počáteční školy	109
4. Učebnice pro počáteční školu	114
Kapitola VIII FORMY A ORGANIZACE VÝUKY NA POČÁTEČNÍ ŠKOLE	117
1. Pojem organizačních forem výuky. Vývoj forem výuky	117
2. Vyučovací hodina jako základní forma organizace výuky	119
3. Typy vyučovacích hodin a jejich struktura	121
4. Exkurze jako vyučovací hodina	124
5. Tematické hodiny a praktická cvičení	126
6. Organizace domácí práce žáků	127
7. Doučování zaostávajících a neprospívajících žáků	129
Kapitola IX VYUČOVACÍ METODY NA POČÁTEČNÍ ŠKOLE	131
1. Pojem vyučovacích metod	131
2. Slovní metody	132
3. Názorné metody	138
4. Praktické metody	140
5. Volba vyučovacích metod	143

Kapitola X KONTROLA A HODNOCENÍ VĚDOMOSTÍ, DOVEDNOSTÍ A NÁVYKŮ ŽÁKŮ	145
1. Význam kontroly a hodnocení vědomostí v systému výuky a vý- chovy	145
2. Didaktické požadavky kladené na kontrolu prospěchu	147
3. Způsoby kontroly vědomostí	148
4. Hodnocení vědomostí, dovedností a návyků	152
Kapitola XI VYUČOVÁNÍ NA POČÁTEČNÍ ŠKOLE — ORGANIZACE A ZVYŠOVÁNÍ ÚČINNOSTI	155
1. Režim výchovně vzdělávací práce na počáteční škole	155
2. Zvláštnosti organizace vyučování na školách s menším počtem tříd	156
3. Plánování a organizace vyučování	158
4. Cesty jak zvýšit účinnost vyučování	160
5. Programované učení jako prostředek zvyšování účinnosti vyučova- cího procesu	163
6. Vyučovací proces jako důležitý činitel výchovy žáků	166
TEORIE VÝCHOVY	169
Kapitola XII ZÁKLADNÍ OTÁZKY TEORIE VÝCHOVY	171
1. Autoritativní pedagogika a teorie svobodné výchovy	171
2. Sovětská teorie výchovy a její úkoly	173
3. Podstata výchovného procesu	176
4. Vztah výchovy, sebevýchovy a převýchovy	179
5. Zásady komunistické výchovy	180
Kapitola XIII METODY VÝCHOVY	185
1. Pojem a klasifikace metod výchovy	185
2. Metody utváření společenského chování a organizace činnosti žáků	187
3. Metody utváření přesvědčení	193
4. Povzbuzení a tresty	197
Kapitola XIV ŽÁKOVSKÝ KOLEKTIV A JEHO PŮSOBNÍ NA OSOBNOST ŽÁKŮ	201
1. Vymezení kolektivu	201
2. Postavení počátečních tříd v žákovském kolektivu	202
3. Metody stmelování dětského kolektivu	204
4. Proces utváření kolektivu	206
Kapitola XV UTVÁŘENÍ ZÁKLADŮ KOMUNISTICKÉHO SVĚTO- VĚHO NÁZORU	211
1. Význam a úkoly utváření komunistického světového názoru	211
2. Hlavní směry práce školy při utváření základů komunistického svě- tového názoru žáků	213
3. Úkoly a organizace vědeckoateistické výchovy	216

Kapitola XVI	MRAVNÍ VÝCHOVA	222
1.	Obsah mravní výchovy žáků	222
2.	Zvláštnosti mravní výchovy dětí	225
3.	Výchova žáků v duchu sovětského patriotismu a proletářského internacionálního	230
4.	Výchova žáků v duchu socialistického humanismu	234
Kapitola XVII	VÝCHOVA K UVĚDOMĚLÉ KÁZNI A KE KULTURNÍMU CHOVÁNÍ	238
1.	Zvláštnosti školní kázně	238
2.	Základy a metody výchovy žáků k uvědomělé kázni	239
3.	Zřetel k věkovým a individuálním zvláštnostem při výchově k uvědomělé kázni	245
4.	Výchova návyků a zvyků kulturního chování	249
Kapitola XVIII	PRACOVNÍ VÝCHOVA	249
1.	Úloha práce ve výchově dospívající generace	249
2.	Úkoly pracovní výchovy žáků	250
3.	Základy a metody pracovní výchovy žáků	252
4.	Seznámení žáků s prací dospělých	257
5.	Společensky prospěšná činnost	258
Kapitola XIX	ESTETICKÁ VÝCHOVA	261
1.	Podstata estetické výchovy a její význam pro všestranný rozvoj osobnosti	261
2.	Zásady estetické výchovy mladých generací a její systém	263
3.	Prostředky estetické výchovy žáků mladšího školního věku	265
4.	Úloha umění v estetické výchově žáků počáteční školy	271
5.	Mimotřídní práce v rámci estetické výchovy	271
6.	Význam přírody v estetické výchově žáků mladšího školního věku	273
Kapitola XX	TĚLESNÁ VÝCHOVA	276
1.	Pojem systému tělesné výchovy	276
2.	Hodiny tělesné výchovy	278
3.	Tělovýchovná opatření v rámci vyučování	279
4.	Mimotřídní tělovýchovná činnost	281
5.	Sepětí školy a rodiny v tělesné výchově dětí	282
Kapitola XXI	PIONÝRSKÁ ORGANIZACE V. I. LENINA	285
1.	Úloha pionýrské organizace ve výchově mladých generací	285
2.	Zvláštnosti a pedagogické principy činnosti pionýrské organizace	288
3.	Obsah, formy a metody činnosti pionýrské organizace	291
4.	Systém činnosti pionýrského oddílu	298
5.	Okfabrjata jako budoucí pionýři	301
6.	Program Orientir	303

7. Vedení pionýrské organizace	306
Kapitola XXII ŘÍZENÍ ŠKOLY A LIDOVÉHO VZDĚLÁNÍ V SSSR .	308
1. Zásady řízení lidového vzdělání v SSSR	308
2. Řízení lidového vzdělání v SSSR	311
3. Plnění zákona o všeobecné povinné školní docházce	311
4. Učitel jako hlavní činitel vyučovacího procesu. Mistrovství učitele .	314
5. Učitelský sbor jako kolektiv výchovatelů	316
6. Plánování práce školy	318
7. Metodická práce. Systém zvyšování kvalifikace učitelů	319
Kapitola XXIII SPOLUPRÁCE ŠKOLY, RODINY A VEŘEJNOSTI VE VÝCHOVĚ MLADÉ GENERACE	322
1. Svazek školy, rodiny a veřejnosti jako záruka správné výchovy dětí	322
2. Podmínky správné výchovy dětí v rodině	323
3. Formy spolupráce školy, rodiny a veřejnosti	325
4. Některé zvláštnosti spolupráce školy a rodiny ve výchově žáků mladšího školního věku	330